

SSLC MODEL EXAMINATION, FEBRUARY - 2024
SANSKRIT

First Language - (Academic & Oriental) Paper I

Time : 1½ Hours

Total Score : 40

निर्देशाः -

- 15 निमेषाः समाश्वासकालः। कालोऽयं प्रश्नानां वाचनाय उत्तराणाम् आसूत्रणाय च उपयोक्तव्यः।
- प्रश्नान् प्रश्ननिर्देशान् च सम्यक् अवगम्य एव उत्तराणि लेखनीयानि।
- उत्तरलेखने मूल्याङ्काः कालः च परिगणनीयाः।
- विवर्तनप्रश्नात् ऋते सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तरलेखने देवनागरीलिपिः उपयोक्तव्या।

	Score
1. चतुर्णां समुचितमुत्तरं कोष्ठकात् चित्वा लिखत।	4x1=4
(क) सुराधिपः कः ?
(देवेन्द्रः, अग्निः, वरुणः, नागेन्द्रः)	
(ख) अधोदत्तेषु शकुन्तलायाः सखी का ?
(गौतमी, अरुन्धती, अनसूया, पार्वती)	
(ग) धन्यानाम् उत्तमं किम् ?
(श्रुतम्, आरोग्यम्, दाक्ष्यम्, तुष्टिः)	
(घ) नैषधीयचरिते नायिका का ?
(पार्वती, दमयन्ती, शकुन्तला, द्रौपदी)	
(ङ) शङ्करदिग्विजयस्य कर्ता कः ?
(शङ्कराचार्यः, पि सी देवस्या, माधवविद्यारण्यस्वामी, सुरपालः)	
(च) भारतस्य प्रथमः उपराष्ट्रपतिः कः ?
(डा. एस् राधाकृष्णः, महात्मागान्धी, बालगङ्गाधरतिलकः, नेहरू)	

2. यथोचितं योजयत।

4x1=4

त्यागराजः	-	तनयः। ५
पि सी देवस्या	-	बालगङ्गाधरतिलकः। 3
गीतारहस्यम्	-	तञ्जावूरु। १
पुत्रः	-	गिरिप्रभाषणम्। 2

Score
1x1=1

3. उदाहरणानुसारं विग्रहं लिखत ।
उदा : पुरुषोत्तमः - पुरुषेषु उत्तमः ।
नरोत्तमः - _____ ।

4. अधोदत्तवाक्यात् संबोधनपदं चित्वा लिखत ।
तात ! इत एव किं प्रियसख्यौ निवर्तिष्येते ।

1x1=1

5. उदाहरणानुसारं पदच्छेदं लिखत ।
उदा : तेष्वन्यतमः - तेषु + अन्यतमः ।
तेष्वपरः - _____ ।

1x1=1

- 6-10 चतुर्णाम् उत्तराणि लिखत ।

4x2=8

6. अधोदत्तं वाक्यं पठित्वा शत्रुशानजन्तौ विविच्य लिखत ।
नेतृत्वे विराजमानः महात्मागान्धी देशे सर्वत्र अटेन् मानवसमाजम् उद्बोधयामास ।
शत्रन्तम् - _____
शानजन्तम् - _____

7. सूचनानुसारं गद्यक्रमं लिखत ।
ईर्ष्याभयक्रोधसमन्वितेन
लुब्धेन रुग्दैत्यनिपीडितेन ।
विद्वेषयुक्तेन च सेव्यमानम्
अत्र न सम्यक् परिपाकमेति ॥

सूचना : - ईर्ष्याभयक्रोधसमन्वितेन _____ च रुग्दैत्यनिपीडितेन _____ च सेव्यमानम्
_____ सम्यक् न _____ एति ।

8. उदाहरणानुसारं कोष्ठकात् वेदवेदाङ्गानि चित्वा पट्टिकां पूरयत ।
[ऋक्, निरुक्तम्, छन्दः, कृठम्, अथर्वः, माण्डूक्यम्]

उदा :

वेदाः	वेदाङ्गानि
ऋक्	निरुक्तम्
_____	_____

9. यदा-तदा उपयुज्य वाक्यद्वयं योजयत ।
 उदा : वर्षा आगच्छति । बालिका छत्रम् - उद्घाटयति ।
 यदा वर्षा आगच्छति तदा बालिका छत्रम् - उद्घाटयति ।
 घसन्तः आगच्छति । कोकिलः कूजति ।
10. अधोदत्तं वाक्यं पठित्वा ल्यबन्त-तुमुन्नतपदे चित्वा लिखत ।
 शङ्करः ब्राह्मणगृहस्य दारिद्र्यं विज्ञाय तत् निवारयितुम् ऐश्वर्यदेवतां प्रार्थयत ।
 ल्यबन्तम् _____
 तुमुन्नतम् _____

11-13 प्रश्नेभ्यः द्वयोः उत्तरे लिखत ।

2x4=8

11. श्लोकं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

न मुमोच लोचनजलानि ¹
 दयितजयमङ्गलैषिणी ।
 यातमवनिमवसन्नभुजा
 न्न गलद्विवेद वलयं विलासिनी ॥

- (क) कानि न मुमोच ?
 (ख) श्लोकात् एकं क्रियापदं चित्वा लिखत ।
 (ग) का न विवेद ?
 (घ) भूमिम् इत्यर्थे प्रयुक्तं पदं चित्वा लिखत ।

12. संभाषणांशान् पूरयत ।

- महाराजः - देशे सर्वे स्वस्थाः खलु ।
 भटः - भोः महाराज राज्ये सर्वत्र _____ प्रसरति इति श्रुतम् ।
 महाराजः - ज्वरस्य _____ किम् ?
 भटः - मशकाः एव कारणम् ।
 महाराजः - _____ किं किं शक्यते ?
 भटः - मशकनिवारणार्थं परिसरशुचित्वम् आवश्यकम् ।
 महाराजः - परिसरशुचित्वं भवतु इति _____ करोतु ।
 भटः - आम् । घोषणं करोमि ।

P.T.O.

13. सूचनानुसारं जीवनचरितं लिखत ।

नाम : पि. वत्सला ।
 जन्म : एप्रिल् 4 कोषिककोट ।
 पितरी : कानड्डोड्ट चन्तु, पद्मावती ।
 कृतयः : कूमन्कोल्लि, नेल्लु, आग्नेयम् निषलुरड्डुन्न वषिकल् ।
 पुरस्काराः : एषुत्तच्छन् पुरस्काराः ।
 मृत्युः : 2023 नवम्बर् 21 कोषिककोट ।

14. प्रादेशिकभाषायां विवर्तयत ।

1x5=5

केरले सुप्रसिद्धा सङ्गीतसभा भवति तुरीयं सङ्गीतसभा । सा प्रतिवर्षं पय्यन्नूरदेशे प्रचलति । तस्यां भारतस्य विविधप्रदेशेभ्यः सङ्गीतज्ञाः कौर्तनमालपन्ति । सांस्कारिकनायकाः मन्त्रिणश्च तस्यां भागं कुर्वन्ति । एषा सभा सङ्गीतप्रेमिणाम् आनन्ददायिका भवति ।

15-17 प्रश्नेभ्यः द्वयोः उत्तरे लिखत ।

2x4=8

15. अभिज्ञानशाकुन्तलमधिकृत्य सूचनानुसारं लिखत ।

महाकविकालिदासः _____ प्रतिभा _____ वर्णनापाटवं _____ सप्तअङ्काः
 _____ शृङ्गारः _____ दुष्यन्तः ।

16. खण्डिकां पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

उत्तरकेरलेषु मीनमासे आचर्यमाणः अनुष्ठानोत्सवः भवति पूरोत्सवः । अस्य कायिकविभागः भवति पूरक्कलिः, वैज्ञानिकविभागः भवति मरत्तुकलिः । कृत्तिकानक्षत्रात् आरभ्य पूरनक्षत्रपर्यन्तम् अयम् उत्सवः प्रचलति । शिवस्य तृतीयनयनेन दग्धस्य कामस्य पुनर्जन्मने अयम् उत्सवः आघुष्यते मरत्तुकलिविभागे संस्कृतसाहित्यस्य विविधान् अंशान् चर्चायै स्वीकुर्वन्ति ।
 “पूरुक्कलि” [പൂരുകകലി] इति अनुष्ठानेन अयम् उत्सवः समाव्यते ।

- (क) पूरोत्सवस्य वैज्ञानिकविभागः कः ?
 (ख) पूरोत्सवः कस्मात् नक्षत्रात् आरभ्यते ?
 (ग) कस्य अनुष्ठानेन अयम् उत्सवः समाव्यते ?
 (घ) कस्मिन् मासे अयम् उत्सवः आघुष्यते ?

17. सूचनानुसारं तरुमहिमानमधिकृत्य लिखत ।

दशकूपसमा _____ सस्यानां पोषणम् _____ आचार्यः सुरपालः _____ पर्णकुटीनिर्माणम्
 _____ औषधगुणम् _____ सस्यशास्त्रम् ।